

ಸಾನಾಯಿಕಶ್ರಿತಾನಾಂ ಸಮಸ್ತಸಾನದ್ಯಯೋಗಪರಿಹಾರಾತ್ |
ಭವತಿ ಮಹಾವ್ರತನೋಷಾಮುದಯೋಃಸಿ ಚರಿತ್ಯ
ನೋಹಸ್ಯ || ೧೫೦ ||

ಸಾನಾಯಿಕಸಂಸ್ಕಾರಂ ಪ್ರತಿದಿನಮಾರೋಪಿತಂ ಸ್ಥಿರೀಕರ್ತುಂ |
ಪಕ್ಷಾರ್ಥಯೋರ್ಧ್ವಯೋರಪಿ ಕರ್ತವ್ಯೋಽವಶ್ಯ-
ಮುಪವಾಸಃ || ೧೫೧ ||

ಮುಕ್ತಸಮಸ್ತಾರಂಭಃ ಪ್ರೋಷಧದಿನಪೂರ್ವವಾಸರಸ್ಯಾರ್ಥೇ |
ಉಪವಾಸಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾನ್ಮಮತ್ಪಮಪಹಾಯ ದೇಹಾದಾ || ೧೫೨ ||

ಆ ಸಾನಾಯಿಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಗುಣವಲ್ಲದೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಗೃಹಸ್ಥನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾನಾಯಿಕವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದೂ ಇತರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಗುಣವಲ್ಲದೆ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಭಾವವು || ೧೪೯ ||

ಸಾನಾಯಿಕದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಸಕಲದೋಷಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದರಿಂದ ಚಾರಿತ್ರನೋಹನೀಯಕರ್ಮದ ಉದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಹಿಂಸಾದಿಮಹಾವ್ರತವುಂಟಾಗುವುದು. ಚಾರಿತ್ರನೋಹನೀಯಕರ್ಮದ ಉದಯವಿದ್ದರೆ ದೋಷಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವಾದರೂ ಸಾನಾಯಿಕದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಆ ದೋಷಗಳುಂಟಾಗದೆ ಅಹಿಂಸಾದಿಮಹಾವ್ರತಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುವುವೆಂದು ಭಾವವು || ೧೫೦ ||

ಪ್ರತಿದಿನವ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾನಾಯಿಕಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎರಡು ಪಕ್ಷಾರ್ಥ (ಅಷ್ಟಮಿಾಚತುರ್ಧಶಿ)ಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು || ೧೫೧ ||

ಆರಂಭಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಜಿಸಿ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದುದರಲ್ಲಿ ಮಮಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೋಷಧೋಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲನೆಯ ದಿವಸದ ಅರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಸಪ್ತಮಿಾ ತ್ರಯೋದಶೀ ದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸನಿಯಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು || ೧೫೨ ||

ಶ್ರಿತ್ವಾ ವಿವಿಕ್ತವಶತಿಂ ಸಮಸ್ತಸಾನದ್ಯಯೋಗಮಪನೀಯ |
ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥವಿರತಃ ಕಾಯಮನೋವಚನಗುಪ್ತಿ-
ಭಿಸ್ತಿಷ್ಠೇತ್ || ೧೫೩ ||

ಧರ್ಮಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತೋ ನಾಸರಮತಿವಾಹ್ಯ ವಿಹಿತಸಾಂಧ್ಯವಿಧಿಂ |
ಶುಚಿಸಂಸ್ತರೇ ತ್ರಿಯಾನಾಂ ಗಮಯೇತ್ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ
ಜಿತನಿದ್ರಃ || ೧೫೪ ||

ಪ್ರಾತಃ ಪ್ರೋತ್ಥಾಯ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಂ ಕ್ರಿಯಾಕಲ್ಪಂ |
ನಿರ್ವರ್ತಯೇದ್ಯಥೋಕ್ತಂ ಜಿನಪೂಜಾಂ
ಪ್ರಾಸುಕೈರ್ದ್ರವ್ಯೈಃ || ೧೫೫ ||

ಉಕ್ತೇನ ತತೋ ವಿಧಿನಾ ನೀತ್ವಾ ದಿವಸಂ ದ್ವಿತೀಯರಾತ್ರಿಂ ಚ |
ಅತಿನಾಹಯೇತ್ತ್ರಯತ್ನಾದರ್ಥಂ ಚ ತೃತೀಯದಿವಸಸ್ಯ || ೧೫೬ ||

ಆಮೇಲೆ ನಿರ್ಜನವಾದ ವಸತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೋಷಯುಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯಸಂಬಂಧವನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಜಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ ಕಾಯಗುಪ್ತಿ ಮನೋಗುಪ್ತಿ ವಚನಗುಪ್ತಿರೂಪವಾದ ತ್ರಿಗುಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು || ೧೫೩ ||

ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಆ ದಿವಸವನ್ನು (ಹಗಲನ್ನು) ಕಳೆದು ಶಾಸ್ತ್ರಪಠನದಿಂದ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಾಗಿ ಶುಚಿಯಾದ ಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು || ೧೫೪ ||

ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಆ ಕಾಲದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಜೀವಸಂಬಂಧರಿಹಿತವಾದ ಪ್ರಾಸುಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಜಿನಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು || ೧೫೫ ||

ಆಮೇಲೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ ಉಪವಾಸದ ದಿವಸವನ್ನೂ ಎರಡನೆಯ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದು ಮಾರನೆಯ-ನವಮಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಮೆಯ

ಇತಿ ಯಃ ಷೋಡಶಯಾಮಾನ್ ಗಮಯತಿ ಪರಿಮುಕ್ತಸಕಲ
 ಸಾವದ್ಯಃ |
 ತಸ್ಯ ತದಾನೀಂ ನಿಯತಂ ಪೂರ್ಣಮಹಿಂಸಾವ್ರತಂ ಭವತಿ || ೧೫೭ ||

ಭೋಗೋಪಭೋಗಹೇತೋಃ ಸ್ಥಾನರಹಿಂಸಾ ಭವೇತ್ಪಿಲಾಮಿಷಾಂ |
 ಭೋಗೋಪಭೋಗವಿರಹಾದ್ಭವತಿ ನ ಲೇಶೋಽಪಿ
 ಹಿಂಸಾಯಾಃ || ೧೫೮ ||

ವಾಗ್ನುಪ್ತೇರ್ನಾಸ್ತನ್ಯತಂ ನ ಸಮಸ್ತಾದಾನವಿರಹತಃ ಸ್ತೇಯಂ |
 ನಾಬ್ರಹ್ಮ ಮೈಥುನಮುಚಕಃ ಸಂಗೋ ನಾಂಗೇಃಪ್ಯ
 ಮೂರ್ಘಸ್ಯ || ೧೫೯ ||

ಅಥವಾ ಅನಾವಾಸ್ಯೇಯ ದಿವಸದ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಎರಡು ರಾತ್ರಿ ಎರಡು (೧/೨+೧/೨+೧=೨) ಹಗಲು ಉಪವಾಸವಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹೋಪವಾಸವೆಂದು ಹೆಸರು || ೧೫೭ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದವನಾಗಿ ಯಾವನು ಹದಿನಾರು ಜಾವ (೧೨೦ ಗಳಿಗೆ)ಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತವು ನಿಜವಾಗಿಸಿದ್ಧಿಸುವುದು || ೧೫೭ ||

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಈ ದೇಶವ್ರತಶ್ರಾವಕರಿಗೆ ಭೋಗೋಪಭೋಗಪದಾರ್ಥಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸ್ಥಾನರಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದು. ಆ ಭೋಗೋಪಭೋಗಪದಾರ್ಥಗಳ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಹಿಂಸೆಯ ಲೇಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಗ್ನುಪ್ತಿಯಿಂದ ಅಸತ್ಯದ ತ್ಯಾಗವಾಗುವುದು. ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗ್ರಹಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದರಿಂದ ಅಚಾರ್ಯವ್ರತವುಂಟಾಗುವುದು. ಮೈಥುನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವುಂಟಾಗುವುದು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮಮಕಾರವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಪಂಗ್ರಹವಿರುವುದಿಲ್ಲ || ೧೫೮-೧೫೯ ||

ಇತ ಮಶೇಷಿತಹಿಂಸಃ ಪ್ರಯಾತಿ ಸ ಮಹಾವ್ರತಿತ್ವಮುಪಚಾರಾತ್ |
 ಉದಯತಿ ಚರಿತ್ರನೋಹೇ ಲಭತೇ ತು ನ ಸಂಯಮು
 || ೧೬೦ || ಸ್ಥಾನಂ || ೧೬೦ ||

ಭೋಗೋಪಭೋಗಮೂಲಾ ವಿರತಾವಿರತಸ್ಯ ನಾನೈತೋ ಹಿಂಸಾ |
 ಅಧಿಗಮ್ಯ ವಸ್ತುತತ್ತ್ವಂ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಪಿ ತಾವಪಿ ತ್ಯಾಜ್ಯಾ || ೧೬೧ ||

ಏಕಮಪಿ ಪ್ರಜಿಘಾಂಸುರ್ನಿಹಂತ್ಯನಂತಾನೈತಸ್ತತೋಃವಶ್ಯಂ |
 ಕರಣೀಯಮಶೇಷಾಣಾಂ ಪರಿಹರಣಮನಂತಕಾಯಾನಾಂ || ೧೬೨ ||

ನವನೀತಂ ಚ ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಯೋನಿಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಭೂತಜೀವಾನಾಂ |
 ಯದ್ವಾಪಿ ಪಿಂಡಶುದ್ಧಾ ವಿರುದ್ಧಮಭಿಧೀಯತೇ ಕಿಂಚಿತ್ || ೧೬೩ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹಿಂಸಾರಹಿತನಾದ ಆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹೋಪವಾಸಿಯು ವ್ಯವಹಾರೋಪಚಾರದಿಂದ ಮಹಾವ್ರತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರನೋಹನೀಯಕರ್ಮದ ಉದಯವಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಯಮಸ್ಥಾನವಾದ ಆರನೆಯ ಪ್ರಮತ್ತಗುಣಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ || ೧೬೦ ||

ವಿರತಾವಿರತ-ದೇಶವ್ರತಿ-ಶ್ರಾವಕನಿಗೆ ಭೋಗೋಪಭೋಗೋಪವಸ್ತುಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಂಟಾಗುವ ಹಿಂಸೆಯು ಬೇರೆ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಹೇಯ ಮತ್ತು ಉಪಾದೇಯ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ (ಶಕ್ತಿಯುಸಾರವಾಗಿ) ಭೋಗೋಪಭೋಗಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು || ೧೬೧ ||

ಅನಂತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಅನಂತಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಪಾಪಭಾಗಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಅನಂತಕಾರ್ಯಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಗವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಂದಮೂಲಗಳು ಅನಂತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಭಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಇತರ ಅನಂತಕಾರ್ಯಗಳ ಭಕ್ಷಣವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದರ್ಥವು || ೧೬೨ ||

ಬಹುಜೀವಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಭೋಜನಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ವಸ್ತುವಿರುದ್ಧವೆಂದು

ಅವಿರುದ್ಧಾ ಅಪಿ ಭೋಗಾ ನಿಜಶಕ್ತಿಯುಂಪೇಕ್ಷ್ಯ ಧೀನುತಾ ತ್ಯಾಜ್ಯಾಃ |
ಅತ್ಯಾಜ್ಯೇಷ್ವಪಿ ಸೀನವಾ ಕಾರ್ಯೈಕದಿವಾನಿಶೋಪಭೋಗೈಃ

ತಯಾ || ೧೬೪ ||

ಪುನರಪಿ ಪೂರ್ವಕೃತಾಯಾಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತಾತ್ಕಾಲಿಕೇಂ ನಿಜಾಂ ಶಕ್ತಿಂ |
ಸೀನುಂತ್ಯಂತರಸೀನವಾ ಪ್ರತಿಧಿವಸಂ ಭವತಿ ಕರ್ತವ್ಯಾ || ೧೬೫ ||

ಇತಿ ಯಃ ಪರಿಮಿತಭೋಗೈಃ ಸಂತುಷ್ಟಸ್ತಜತಿ ಬಹುತರಾನ್
ಭೋಗಾನ್ |

ಬಹುತರಹಿಂಸಾವಿರಹಾತ್ಸ್ಯಾಃ ಹಿಂಸಾ ವಿಶಿಷ್ಠಾ ಸ್ಯಾತ್ || ೧೬೬ ||

ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಅಭಕ್ತವಸ್ತು
ವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು || ೧೬೩ ||

ಒಂದಿಶಾಲಿಯು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನುಸಾರವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದ
ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂತಹ ಉಪ
ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸ
ಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಲಪರಿಮಿತಿಯಿಂದಲಾದರೂ
ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಯಾವಜೀವ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಯಮವ್ರತವೆಂದೂ
ದಿವಸ ಪಕ್ಷ ಮಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಲಪರಿಮಿತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ವ್ರತಕ್ಕೆ
ನಿಯಮವ್ರತವೆಂದೂ ಹೆಸರು || ೧೬೪ ||

ನೊಡಲು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಿಗವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ
ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನಧಿಯೊಳಗೂ ಪ್ರತಿ
ದಿವಸ ವ್ರತ-ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು || ೧೬೫ ||

ಯಾವ ಗೃಹಸ್ಥ-ಶ್ರಾವಕನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪರಿಮಿತವಾದ
ಭೋಗೋಪಭೋಗವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ಆವಶ್ಯಕಿಗಿಂತ
ಹೆಚ್ಚಾದ ಭೋಗೋಪಭೋಗವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ
ಯುಂಟಾಗುವುದು || ೧೬೬ ||

ವಿಧಿನಾ ದಾತ್ಯಗುಣವತಾ ದ್ರವ್ಯವಿಶೇಷಸ್ಯ ಚಾತರೂಪಾಯ |
ಸ್ವಪರಾನುಗ್ರಹಹೇತೋಃ ಕರ್ತವ್ಯೋಽವಶ್ಯಮತಿಥಯೇ
ಭಾಗಃ || ೧೬೭ ||

ಸಂಗ್ರಹಮುಚ್ಚಸ್ಥಾನಂ ಸಾದೋದಕಮರ್ಚನಂ ಪ್ರಣಾಮಂ ಚ |
ವಾಕ್ಯಾಯಮನಃಶುದ್ಧಿರೇಷಣಶುದ್ಧಿಶ್ಚ ವಿಧಿಮಾಹುಃ || ೧೬೮ ||

ಐಹಿಕಫಲಾನವೇಕ್ಷಾ ಕ್ಷಾಂತಿನಿಷ್ಠಪಟಿತಾನಸೂಯತ್ವಂ |
ಅನಿಷಾದಿತ್ವಮುದಿತ್ಸೇ ನಿರಹಂಕಾರಿತ್ವಮಿತಿ ಹಿ
ದಾತ್ಯಗುಣಾಃ || ೧೬೯ ||

ದಾನಮಾಡುವವನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥಶ್ರಾವಕನು
ಚಾತರೂಪ-ದಿಗಂಬರನಾದ ಅತಿಥಿಗೆ ಸ್ವಪರಾನುಗ್ರಹನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಿಧಿ
ಪೂರ್ವಕ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಉತ್ತಮದಾನಿಯು ತನಗೆ ಪುಣ್ಯ
ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಯಮ-ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ್ವಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ
ಎಂದರೆ ಸ್ವಪರೋಪಕಾರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತಮಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ವಸ್ತು
ಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಿಧಿಯಿಂದ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷವುಂಟಾಗುವು
ದೆಂದೂ ನಿಯತ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಕಾದಿದ್ದು ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ
ಆಮೇಲೆ ತಾನು ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಭಾವವು || ೧೬೭ ||

ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದು, ಉನ್ನತಸ್ಥಾನ
ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸುವುದು, ಕಾಲು ತೊಳೆಯುವುದು, ಪೂಜಿಸುವುದು, ನಮಸ್ಕರಿಸು
ವುದು, ವಾಕ್ಯಾಯಮನಃಶುದ್ಧಿ, ಭೋಜನಶುದ್ಧಿ-ಇವುಗಳು ನವನಿಧಿ
ಭಕ್ತರೂಪವಾದ ವಿಧಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ || ೧೬೮ ||

ಇಹಲೋಕಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಖಫಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಕ್ಷಮೆ,
ನಿಷ್ಠಪಟರೂಪವಾದ ಸರಳತೆ, ಈರ್ಷಾರಾಹಿತ್ಯ, ಖೇದರಹಿತಭಾವ, ಹರ್ಷ
ಭಾವ, ನಿರಹಂಕಾರತ್ವ ಇವು ಏಳು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ದಾತ್ಯವಿನ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ.
ದಾತ್ಯವಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಈ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆಯಾದರೆ ಪುಣ್ಯರೂಪ
ವಾದ ಫಲವೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವವು || ೧೬೯ ||

ರಾಗದ್ವೇಷಾಸಂಯಮನುದದುಃಖಭಯಾದಿಕಂ ನ ಯತ್ಕುರುತೇ |
ದ್ರವ್ಯಂ ತದೇವ ದೇಯಂ ಸುತಪಃಸ್ವಾಧ್ವಾಯವ್ಯದ್ಧಿಕರಂ || ೧೭೦ ||

ಪಾತ್ರಂ ತ್ರಿಭೇದಮುಕ್ತಂ ಸಂಯೋಗೋ ನೋಕ್ಷಕಾರಣಗುಣಾನಾಂ |
ಅವಿರತಸಮ್ಯಗ್ಧೃಷ್ಟಿಃ ವಿರತಾವಿರತಶ್ಚ ಸಕಲವಿರತಶ್ಚ || ೧೭೧ ||

ಹಿಂಸಾಯಾಃ ಪರ್ಯಾಯೋ ಲೋಭೋಽತ್ರ ನಿರಸ್ಯತೇ ಯತೋ
ದಾನೇ |
ತಸ್ಮಾದತಿಥಿವಿರಣಂ ಹಿಂಸಾವಿರಮಣನೇವೇಷ್ಟಂ || ೧೭೨ ||

ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವು ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಆಸಂಯಮ, ಮದ, ದುಃಖ, ಭಯ ನೊದಲಾದುವನ್ನಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಉತ್ತಮ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಂತಹ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕು || ೧೭೦ ||

ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರರೂಪಗುಣಗಳ ಸಂಯೋಗ-ಸಮಾವೇಶವಿರುವ ಪಾತ್ರವು ಅವಿರತ ಸಮ್ಯಗ್ಧೃಷ್ಟಿ ವಿರತಾವಿರತ-ದೇಶವ್ರತಿ ಸಕಲವಿರತ-ಮಹಾವ್ರತಿಯೆಂದು ಮೂರು ಭೇದವುಳ್ಳುದಾಗಿದೆ. ದಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ರತ್ನತ್ರಯಯುಕ್ತವಾದ ಪಾತ್ರವು ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ ಜಘನ್ಯಭೇದದಿಂದ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದೂ ಮಹಾವ್ರತಿಯು ಉತ್ತಮಪಾತ್ರವೆಂದೂ ದೇಶವ್ರತಿಯು ಮಧ್ಯಮಪಾತ್ರವೆಂದೂ ವ್ರತರಹಿತನಾದ ಸಮ್ಯಗ್ಧೃಷ್ಟಿಯು ಜಘನ್ಯಪಾತ್ರವೆಂದೂ ಭಾವವು || ೧೭೧ ||

ಈ ದಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕವಾದ ಲೋಭವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅತಿಥಿಗೆ ಮಾಡುವ ದಾನವು ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗವೆಂದೇ ಅಭಿಮತವಾಗಿದೆ. ಲೋಭದ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗವಾದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದೆಂದು ಭಾವವು || ೧೭೨ ||

ಗೃಹಮಾಗತಾಯ ಗುಣೇನೇ ಮಧುಕರವೃತ್ತಾ ಪರಾನಪೀಡಯತೇ |
ವಿತರತಿ ಯೋ ನಾತಿಥಯೇ ಸ ಕಥಂ ನ ಹಿ ಲೋಭನಾನ್
ಭವತಿ || ೧೭೩ ||

ಕೃತಮಾತ್ಮಾರ್ಥಂ ಮುನಯೇ ದದಾತಿ ಭಕ್ತಮಿತಿ ಭಾವಿತಸ್ಯಾಗಃ |
ಅರತಿವಿಷಾದವಿಮುಕ್ತಃ ಶಿಥಿಲಿತಲೋಭೋ ಭವತ್ಯ
ಹಿಂಸ್ಯವ || ೧೭೪ ||

ಇಯಮೇಕೈವ ಸಮರ್ಥಾ ಧರ್ಮಸ್ತಂ ಮೇ ಮಯಾ ಸಮಂ ನೇತುಂ |
ಸತತಮಿತಿ ಭಾವನೀಯಾ ಪಶ್ಚಿಮಸಲ್ಲೇಖನಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ || ೧೭೫ ||

ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೂ ಸಂಯಮಾದಿಗುಣಯುಕ್ತನೂ ಮಧುಕರ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ (ಹೂವಿಗೆ ಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ದುಂಬಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ) ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರುವವನೂ ಅದ ಅತಿಥಿಗೆ ಯಾವ ಗೃಹಸ್ಥ-ಶ್ರಾವಕನು ದಾನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಹೇಗೆ ಲೋಭವುಳ್ಳವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ ? ಅತಿಥಿಗೆ ದಾನಮಾಡದಿರುವ ಶ್ರಾವಕನು ಲೋಭಿಯೆಂದು ಭಾವವು || ೧೭೩ ||

ತನಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆಹಾರವಸ್ತುವನ್ನು ಮುನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೂ ಅಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಷಾಡರಹಿತವೂ ಲೋಭಭಾವವನ್ನು ಶಿಥಿಲಮಾಡುವುದೂ ಆದ ದಾನವು ಅಹಿಂಸೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ || ೧೭೪ ||

ನನ್ನ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಧನವನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಐದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದುದು ಈ ಸಲ್ಲೇಖನವೊಂದೇ ಎಂದು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಸಲ್ಲೇಖನವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆಯುಷ್ಯಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸ ನೊದಲಾದ ದಶಪ್ರಾಣಗಳು ಪ್ರತಿಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಮರಣವೆಂದೂ ಪ್ರಕೃತಭವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಂಟಾಗುವ ಪ್ರಾಣನಾಶಕ್ಕೆ ತದ್ಭವಮರಣವೆಂದೂ ಆ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ದೇಹವೆಂಬ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ರತರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ

ಮರಣಾಂತೇವಶ್ಯಮಹಂ ವಿಧಿನಾ ಸಲ್ಲೇಖನಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ |
ಇತಿ ಭಾವನಾಪರಿಣತೋ ನಾಗತಮಸಿ ಸಾಲಯೇದಿದಂ

ಶೀಲಂ || ೧೭೬ ||

ಮರಣೇವಶ್ಯಂ ಭಾವಿನಿ ಕಷಾಯಸಲ್ಲೇಖನಾತನೂಕರಣಮಾತ್ರೇ |
ರಾಗಾದಿನುಂತರೇಣ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಮಾಣಸ್ಯ ನಾತ್ಮ

ಘಾತೋಸ್ತಿ || ೧೭೭ ||

ಧರ್ಮರೂಪವಾದ ಧನವನ್ನು ಪರಲೋಕರೂಪವಾದ ಅನ್ಯದೇಶಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು ಸಲ್ಲೇಖನವೇ ಸಮರ್ಥವಾದುದೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಭಾವವು || ೧೭೫ ||

ನಾನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ ಸಲ್ಲೇಖನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ಎಂಬ ಭಾವನಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮರಣಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಿದ್ದರೂ ಸಲ್ಲೇಖನಾರೂಪವಾದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸನ್ಮಾಸ್ತನನ್ನು ಧರಿಸುವೆನು ಎಂಬೀ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಲ್ಲೇಖನವನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು || ೧೭೬ ||

ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮರಣವು ಸಂಭವಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಕ್ರೋಧಾದಿಕಷಾಯಸಲ್ಲೇಖನವನ್ನು ಕೃಶ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯುಪಾತರೂಪವಾದ ದೋಷವು ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಅದನ್ನು ಆರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಂತೆ ಔಷಧೋಪಚಾರದಿಂದ ವ್ಯಾಧಿಯು ಗುಣಮುಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮರಣವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವುದೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಸಲ್ಲೇಖನಾವ್ರತವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುವ ಗೃಹಸ್ಥ-ಶ್ರಾವಕನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಭಾವಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯುಪಾತದೋಷವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು || ೧೭೭ ||

ಯೋ ಹಿ ಕಷಾಯಾವಿಷ್ಣುಃ ಕುಂಭಕಜಲಧೂಮಕೇತುವಿಷಶಸ್ತ್ರೈಃ |
ವ್ಯಪರೋಪಯತಿ ಪ್ರಾಣಾನ್ ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್ಸತ್ಯಮಾತ್ಮ ವಧಃ || ೧೭೮ ||

ನೀಯಂತೇತ್ರ ಕಷಾಯಾ ಹಿಂಸಾಯಾ ಹೇತವೋ ಯತಸ್ತನುತಾಂ |
ಸಲ್ಲೇಖನಾಮಸಿ ತತಃ ಪ್ರಾಹುರಹಿಂಸಾಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ || ೧೭೯ ||

ಇತಿ ಯೋ ವ್ರತರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಸತತಂ ಸಾಲಯತಿ ಸಕಲಶೀಲಾನಿ |
ವರಯತಿ ಪತಿನವರೇವ ಸ್ವಯಮೇವ ತಮುತ್ಸುಕಾ ಶಿವಪದಶ್ರೀಃ || ೧೮೦ ||

ಕ್ರೋಧಾದಿಕಷಾಯಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಗೃಹಸ್ಥ-ಶ್ರಾವಕನೇ ಶ್ವಾಸನಿರೋಧ ಜಲ ಆಗ್ನಿ ವಿಷ ಶಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಘಾತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯುಪಾತದೋಷವುಂಟಾಗುವುದು. ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ-ಒಂದು ವೇಳೆ ಮರಣಕಾಲವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದರೆ ಪರಿಮಿತಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಸಲ್ಲೇಖನವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಅಮೇಲೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಬಹುದು || ೧೭೮ ||

ಈ ಸಲ್ಲೇಖನಾಮರಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಕ್ರೋಧಾದಿಕಷಾಯಭಾವಗಳು ಕೃಶತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಸಲ್ಲೇಖನವೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಹಿಂಸಾದಿ ವ್ರತಗಳಂತೆ ಸಲ್ಲೇಖನವೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಭಾವವು || ೧೭೯ ||

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಾವನು ಅಹಿಂಸಾದಿಪಂಚವ್ರತಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಸಮಸ್ತ ಶೀಲಗಳನ್ನು (ಮೂರು ಗುಣವ್ರತಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಗಳನ್ನು) ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನನ್ನು ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವಳಾಗಿ, ಸ್ವಯಂವರಕನ್ಯೆಯಂತೆ, ತಾನಾಗಿ ವರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಹಿಂಸಾದಿ ಪಂಚವ್ರತಗಳನ್ನೂ ದಿಗ್ವ್ರತಾದಿ ಸಪ್ತಶೀಲಗಳನ್ನೂ ಪರಿಪಾಲಿಸುವವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ಭಾವವು || ೧೮೦ ||

ಅತಿಚಾರಾಃ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವೇ ವ್ರತೇಷು ಶೀಲೇಷು ಪಂಚಪಂಚೇತಿ |
 ಸಪ್ತತಿರವಿರಾ ಯಥೋದಿತಶುದ್ಧಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಿನೋ ಹೇಯಾಃ || ೧೮೧ ||
 ಶಂಕಾ ತಥೈವ ಕಾಂಕ್ಷಾ ವಿಚಿಕಿತ್ಸಾ ಸಂಸ್ತವೋಃ ನೈದ್ಯಷ್ಟೀನಾಂ |
 ಮನಸಾ ಚ ತತ್ಪ್ರಶಂಸಾ ಸಮ್ಯಗ್ಧ್ಯಷ್ಟೇರತೀಚಾರಾಃ || ೧೮೨ ||
 ಭೇದನತಾಡನಬಂಧಾ ಭಾರಸ್ಯಾರೋಪಣಂ ಸಮಧಿಕಸ್ಯ |
 ಸಾನಾನ್ನಯೋಶ್ಚ ರೋಧಃ ಪಂಚಾಹಂಸಾವ್ರತಸ್ಯೇತಿ || ೧೮೩ ||
 ಮಿಥ್ಯೋಪದೇಶದಾನಂ ರಹಸೋಽಭ್ಯಾಖ್ಯಾನಕೂಟಿಲೇಖಕೃತಿ |
 ನ್ಯಾಸಾಪಹಾರವಚನಂ ಸಾಕಾರಕಮಂತ್ರಭೇದಶ್ಚ || ೧೮೪ ||

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಆಹಂಸಾದಿ ಪಂಚವ್ರತ ದಿಗ್ವಿತ್ರಾದಿ ಸಪ್ತಶೀಲವ್ರತ ಸಲ್ಲೇಖನಾವ್ರತ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ಐದೈದು-೨೦ ಅತಿಚಾರಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವುವೂ ತ್ಯಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಗಳೂ ಆಗಿವೆ || ೧೮೧ ||

ಸಾಗಾರ ಧರ್ಮಾಮೃತದಲ್ಲಿ "ಅತಿಕ್ರಮೋ ಮಾನಸ ಶುದ್ಧಿಹಾನಿವ್ಯತಿ ಕ್ರಮೋ ಯೋ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷಾ | ತಥಾತಿಚಾರಂ ಕರಣಾಲಸತ್ಯಂ ಭಂಗೋ ಹ್ಯನಾಚಾರಮಿಹ ವ್ರತಾನಾಂ" ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ || ಸಂದೇಹ ಅಭಿಲಾಷೆ ಜುಗುಪ್ಸೆ ವಚನದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಇವೈದು ಸಮ್ಯಗ್ಧ್ಯಷ್ಟಿಗೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ (ಅತಿಚಾರವೆಂದೂ ಅತಿಚಾರವೆಂದೂ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ) || ೧೮೧ ||

ಕಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಹೊಡೆಯುವುದು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸುವುದು ಪಾನವನ್ನೂ ಆಹಾರವನ್ನೂ ಕೊಡದಿರುವುದು ಇವೈದು ಅಹಂಸಾವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೮೩ ||

ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದು ರಹಸ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವುದು ಸುಳ್ಳು ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟು ದನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಮಾತು ಬೇರೆಯವರ ಆಕಾರ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಅವರ ಇಂಗಿ

ಪ್ರತಿರೂಪವ್ಯವಹಾರಃ ಸ್ತೇನನಿಯೋಗಸ್ತದಾಹೃತಾದಾನಂ |
 ರಾಜವಿರೋಧಾತಿಕ್ರಮಹೀನಾಧಿಕಮಾನಕರಣೇ ಚ || ೧೮೫ ||
 ಸ್ಮರತೀವ್ರಾಭಿನವೇಶೋನಂಗಕ್ರೀಡಾನ್ಯ ಪರಿಣಯನಕರಣಂ |
 ಅಪರಿಗೃಹೀತೇತರಯೋರ್ಗಮನೇ ಚೇತ್ಪರಿಕಯೋಃ ||
 ಪಂಚ || ೧೮೬ ||
 ವಾಸ್ತುಕ್ಷೇತ್ರಾಷ್ಟಾಪದಹಿರಣ್ಯಧನಧಾನ್ಯ ದಾಸದಾಸೀನಾಂ |
 ಕುಪ್ಯಸ್ಯ ಭೇದಯೋರಪಿ ಪರಿಮಾಣಾತಿಕ್ರಿಯಾಃ ಪಂಚ || ೧೮೭ ||

ತವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಇವೈದು ಸತ್ಯವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೮೪ ||

ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಡಮೆ ಬೆಲೆಯ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯ ಪದಾರ್ಥದ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುವುದು ಕದಿಯುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಕದ್ದು ತಂದುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ರಾಜನು ವಿಧಿಸಿರುವ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಳತೆ ಮತ್ತು ತೂಕಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಮೆಯ ಆಳತೆ ಮತ್ತು ತೂಕಗಳಿಂದ ಕೊಡುವುದು ಇವೈದು ಆಚಾರ್ಯ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೮೫ ||

ಕಾಮಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಅಭಿಲಾಷೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ಅಂಗವಲ್ಲದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ರತಿಕ್ರೀಡೆ ಬೇರೆಯವರ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿರುವ ವೈಭಿಚಾರಿಣೀ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ವಿವಾಹಿತಳಾಗಿರುವ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಇವೈದು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೮೬ ||

ಗೃಹ-ಭೂಮಿ, ಬಂಗಾರ-ಬೆಳ್ಳಿ, ಧನ-ಧಾನ್ಯ, ಸೇವಕ-ಸೇವಕಿ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರ ಈ ಎರಡು ಭೇದಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರುವುದು ಅಪರಿಗೃಹ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಐದತಿಚಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ || ೧೮೭ ||

ಊರ್ಧ್ವಮಧಸ್ತಾತ್ತಿಯಗ್ನ್ಯತಿಕ್ರಮಾಃ ಕ್ಷೇತ್ರವೃದ್ಧಿರಾಧಾನಂ |
ಸ್ತೃತ್ಯಂತರಸ್ಯ ಗದಿತಾಃ ಪಂಚೇತಿ ಪ್ರಥಮಶೀಲಸ್ಯ || ೧೮೮ ||

ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಯೋಜನಮಾನಯನಂ ಶಬ್ದರೂಪವಿನಿಪಾತಾ |
ಕ್ಷೇಪೋಽಪಿ ಪುದ್ಗಲಾನಾಂ ದ್ವಿತೀಯಶೀಲಸ್ಯ ಪಂಚೇತಿ || ೧೮೯ ||

ಕಂದರ್ಪಃ ಕಾತ್ಯುಚ್ಯಂ ಭೋಗಾನರ್ಥಕ್ಯಮಪಿ ಚ ಮಾಖು ಯಂ |
ಅಸಮಾಕ್ಷಿತಾಧಿಕರಣಂ ತೃತೀಯಶೀಲಸ್ಯ ಪಂಚೇತಿ || ೧೯೦ ||

ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ದಿಗ್ವೃತ್ತದ ಅವಧಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೇಲೆ
ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ವಿಾರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ ಪರಿಮಿತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮರೆಯುವಿಕೆ ಇವೆವು ಮೊದಲನೆಯ ಶೀಲಕ್ಕೆ-
ದಿಗ್ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ || ೧೮೮ ||

ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಎಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೆ ಭೃತ್ಯನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಅವಧಿಯ ಹೊರಗಿನಿಂದ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ
ವಸ್ತುವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಧಿಯ ಹೊರಗೆ ತನ್ನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿ
ಮತ್ತು ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಕಲ್ಲು
ಹೆಂಟಿ ಮೊದಲಾದ ಪುದ್ಗಲವಸ್ತುವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೆ ಎಸೆದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ
ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಇವೆವು ಎರಡನೆಯ
ಶೀಲಕ್ಕೆ-ದೇಶವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೮೯ ||

ಕಾಮಸಂಬಂಧವಾದ ಹಾಸ್ಯಮಿಶ್ರವಚನ, ಅಯೋಗ್ಯ ಕಾಯಚೀಷ್ಟೆ,
ತನಗೆ ಬೇಕಾದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭೋಗವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟು ಅವು
ಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸುವುದು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಮಾತನಾಡುವುದು, ಸರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡದೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದು
ಇವೆವು ಮೂರನೆಯ ಶೀಲಕ್ಕೆ-ಅನರ್ಥದಂಡ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ
|| ೧೯೦ ||

ವಚನಮನಃಕಾಯಾನಾಂ ದುಷ್ಪಣಿಧಾನಂ ತ್ವನಾದರಶ್ಚಿವ |
ಸ್ತೃತ್ಯನುಪಸ್ಥಾನಯುತಾಃ ಪಂಚೇತಿ ಚತುರ್ಥಶೀಲಸ್ಯ || ೧೯೧ ||

ಅನವೇಕ್ಷಿತಾಪ್ರಮಾಜಿತಮಾದಾನಂ ಸಂಸ್ಕರಸ್ತುಭೋತ್ಸರ್ಗಃ |
ಸ್ತೃತ್ಯನುಪಸ್ಥಾನಮನಾದರಶ್ಚ ಪಂಚೋಪವಾಸಸ್ಯ || ೧೯೨ ||

ಅಹಾರೋ ಹಿ ಸಚಿತ್ತಃ ಸಚಿತ್ತಮಿಶ್ರಃ ಸಚಿತ್ತಸಂಬಂಧಃ |
ದುಷ್ಪಕ್ವೋಽಭಿಷವೋಽಪಿ ಚ ಪಂಚಾಮಿಾ ಷಷ್ಠಶೀಲಸ್ಯ || ೧೯೩ ||

ಪರದಾತ್ಯವ್ಯಪದೇಶಃ ಸಚಿತ್ತನಿಕ್ಷೇಪತತ್ಪ್ರಧಾನೇ ಚ |
ಕಾಲಸ್ಯಾತಿಕ್ರಮಣಂ ಮಾತ್ಸರ್ಯಂ ಚೇತ್ಯತಿಥಿದಾನೇ || ೧೯೪ ||

ವಚನ ಮನಃಕಾಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡು
ವುದು, ಸಾಮಾನ್ಯಿಕದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ-ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಸಾಮಾನ್ಯಿಕ ಕಾಲ
ವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವುದು ಇವೆವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶೀಲಕ್ಕೆ-ಸಾಮಾನ್ಯಿಕ
ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೯೧ ||

ನೋಡದೆ ಮತ್ತು ಶೋಧಿಸದೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು,
ಹಾಸುವುದು, ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನ, ಪ್ರೋಷಫೋಪವಾಸವಿಧಿಯನ್ನು
ಮರೆತು ಬಿಡುವುದು, ಆ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ-ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಇವೆವು
ಪ್ರೋಷಫೋಪವಾಸವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೯೨ ||

ಚೇತನಾಯುಕ್ತವಾದ ಆಹಾರ, ಚೇತನಾವು ಬೆರೆತಿರುವ ಆಹಾರ,
ಚೇತನಾದ ಸಂಬಂಧ-ಸಂಪರ್ಕವಾಗಿರುವ ಆಹಾರ, ಸರಿಯಾಗಿ ಪಕ್ವವಾಗದಿ
ರುವ ಅಥವಾ ದುರ್ಜೀರ್ಣಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಆಹಾರ, ಕ್ಷೀರಫೃತಾದಿ
ಕಾಮೋದ್ದೀಪಕವಾದ ಅಭಿಷವಾಹಾರ ಇವೆವು ಆರನೆಯ ಶೀಲಕ್ಕೆ-
ಭೋಗೋಪಭೋಗಸರಿಮಾಣ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ || ೧೯೩ ||

ನೆನ ಹೇಳಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವುದು,
ಚೇತನಾಯುಕ್ತವಾದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವನ್ನಿರಿಸುವುದು,
ಚೇತನಾಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚು
ವುದು, ಆಹಾರದಾನ ಕಾಲವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವುದು, ಬೇರೆ ದಾತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ಜೀವಿತಮರಣಾಶಂಸೇ ಸುಹೃದನುರಾಗಃ ಸುಖಾನುಬಂಧಶ್ಚ |
 ಸನಿದಾನಃ ಪಂಚೈತೇ ಭವಂತಿ ಸಲ್ಲೇಖನಾಕಾಲೇ || ೧೯೫ ||
 ಇತ್ಯೇತಾನತಿಚಾರಾನಪರಾನಸಿ ಸಂಪ್ರತರ್ಕ್ಯ ಪರಿವರ್ಜ್ಯ |
 ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವ್ರತಶೀಲೈರನುಲೈಃ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಮೇತ್ಯು-
 ಚಿರಾತ್ || ೧೯೬ ||

ಇತಿ ದೇಶಚಾರಿತ್ರ ಕಥನಂ

ಅಥ ಸಕಲಚಾರಿತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ

ಚಾರಿತ್ರಾಂತರ್ಭಾವಾತ್ ತಪೋಃಸಿ ನೋಕ್ಷಾಂಗಮಾಗಮೇ ಗದಿತಂ |
 ಅನಿಗೂಹಿತನಿಜವೀರ್ಯೈಸ್ತದಸಿ ನಿಷೇವ್ಯಂ ಸಮಾಹಿತ-
 ಸ್ವಾಂತೈಃ || ೧೯೭ ||

ಹೊಟ್ಟಿಗಿಚ್ಚು ಪಡುವುದು ಇವೈದು ಅತಿಥಿ ಸಂವಿಭಾಗ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಅತಿಚಾರ ಗಳಾಗಿವೆ || ೧೯೪ ||

ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ, ಮೊದಲು ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಸುಖದ ಸ್ಮರಣ, ಭವಿಷ್ಯ ತ್ಯಾಲದಲ್ಲಿ ಭೋಗೇಚ್ಛೆ ಇವೈದು ಸಲ್ಲೇಖನಾ (ಸಮಾಧಿ ಮರಣ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಸಲ್ಲೇಖನಾ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅತಿಚಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು ಭಾವವು || ೧೯೫ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರಾವಕನು ಈ ಅತಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆಯಾದ ಅತಿ ಕ್ರಮ ವ್ಯತಿಕ್ರಮ ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ವ್ರತ ಶೀಲಗಳಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಯೋ ಜನದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ || ೧೯೬ ||

|| ದೇಶಚಾರಿತ್ರ ಕಥನವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು ||

ಇನ್ನು ಸಕಲಚಾರಿತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು

ತಪಸ್ಸು ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಜೈನಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ

ಅನಶನಮವನಮಾದರ್ಯಂ ವಿವಿಕ್ತಶಯ್ಯಾಸನಂ ರಸತ್ಯಾಗಃ |
 ಕಾಯಿಕ್ಲೇಶೋ ವೃತ್ತೇಃ ಸಂಖ್ಯಾ ಚ ನಿಷೇವ್ಯಮಿತಿ ತಪೋಃ
 ಬಾಹ್ಯಂ || ೧೯೮ ||
 ವಿನಯೋ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತಥೈವ ಚೋತ್ಸರ್ಗಃ |
 ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋಽಥ ಧ್ಯಾನಂ ಭವತಿ ನಿಷೇವ್ಯಂ ತಪೋಃ-
 ತರಂಗಮಿತಿ || ೧೯೯ ||

ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚದಿರುವವರೂ ಸಾವಧಾನಯುಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು ವರೂ ಅದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಆ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು || ೧೯೭ ||

ತಪಸ್ಸು ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಭೇದದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಯವರಿಗೂ ಗೋಚರವಾಗುವ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಬಾಹ್ಯತಪಸ್ಸೆಂದೂ ಗೋಚರವಾಗ ದಿರುವ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅಂತರಂಗ ತಪಸ್ಸೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಅನ್ನು ಪಾನ ಖಾದ್ಯ ಲೇಹ್ಯಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧಾಹಾರನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಅನಶನವೆಂದೂ ಅರೆ ಹೊಟ್ಟಿ ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಮಾದರ್ಯವೆಂದೂ ಪ್ರಾಣಿರಹಿತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ವಿವಿಕ್ತಶಯ್ಯಾಸನವೆಂದೂ ಫಿರಫೈತಾದಿರಸ ಪದಾರ್ಥ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ರಸಪರಿತ್ಯಾಗವೆಂದೂ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬಾಧೆ ಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಯಿಕ್ಲೇಶ ವೆಂದೂ ಸಂಕಲ್ಪಿತಾಹಾರವು ದೊರೆತರೆ ಮಾತ್ರ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಪರಿಸಂಖ್ಯಾ ಎಂದೂ ಹೆಸರು. ಇವಾರು ಬಾಹ್ಯ ತಪಸ್ಸುಗಳು || ೧೯೮ ||

ವಿನಯ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ಸರ್ಗ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಬಳಿಕ ಧ್ಯಾನ ಹೀಗೆ ಆರು ವಿಧವಾಗಿರುವ ಅಂತರಂಗ ತಪಸ್ಸು ಆಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿನಯವು ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಚಾರ ಭೇದದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ವಿನಯವೆಂದೂ ಈ ರತ್ನತ್ರಯ ಧಾರಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡು ವುದಕ್ಕೆ ಉಪಚಾರ ವಿನಯವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಪೂಜ್ಯ ಪುರುಷರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯವೆಂದೂ ಪ್ರಮಾದದೊಂದಿಲ್ಲದ ದೋಷವನ್ನು

ಜಿನಪುಂಗವಪ್ರವಚನೇ ಮುನೀಶ್ವರಾಣಾಂ ಯದುಕ್ತಮಾಚರಣಂ |
ಸುನಿರೂಪ್ಯ ನಿಜಾಂ ಪದವೀಂ ಶಕ್ತಿಂ ಚ ನಿಷೇವ್ಯಮೇತ-

ದಪಿ || ೨೦೦ ||

ಇದಮಾವಶ್ಯಕಷಟ್ಕಿಂ ಸಮತಾಸ್ತವವಂದನಾಪ್ರತಿಕ್ರಮಣಂ |
ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ವಪುಷೋ ವ್ಯುತ್ಸರ್ಗಶ್ಚೇತಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ || ೨೦೧ ||

ತವೋವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದ ದೂರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದೂ ಅಹಂಕಾರ
ಮಮಕಾರ ಕ್ರೋಧ ಮಾನ ಮಾಯಾ ಲೋಭಾದಿ ಬುದ್ಧಿವಿಕಾರ ಭಾವಗಳನ್ನು
ದೂರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸರ್ಗವೆಂದೂ ಅಲಸ್ಯರಹಿತನಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ
ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಉಪದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶ್ರವಣ
ವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವೆಂದೂ ಸಮಸ್ತ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು
ದೂರಮಾಡಿ ಆತ್ಮಚಿಂತನೆಯಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಧ್ಯಾನವೆಂದೂ
ಹೆಸರು. ಇವಾರು ಬಾಹ್ಯ ತಪಸ್ಸುಗಳಾಗಿವೆ || ೧೯೯ ||

ಜಿನೇಶ್ವರರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಚನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಮುನೀಶ್ವರರ
ಆಚರಣವನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥ-ಶ್ರಾವಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ-ತದನುಸಾರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು. ಮುನಿಗಳ ಆಚರಣೆ
ಯನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥ-ಶ್ರಾವಕರೂ ಶಕ್ತನುಸಾರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂದರ್ಥವು
|| ೨೦೦ ||

ಸಮತಾ-ಸ್ತುತಿ-ವಂದನಾ-ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ-ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ-ಕಾರ್ಯೋತ್ಸರ್ಗ
ಇವು ಆರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅವಶ್ಯಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸರ್ವಸಮಾನ
ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಮತೆಯೆಂದೂ ತೀರ್ಥಂಕರ ಗುಣಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಸ್ತವವೆಂದೂ ಹಸ್ತ
ಮಸ್ತಕಾದ್ಯಂಗಗಳ ನಮ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ವಂದನೆಯೆಂದೂ ಪ್ರಮಾದದಿಂದಾದ
ದೋಷವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣವೆಂದೂ ಮುಂದೆ ದೋಷವು
ಬಾರದಂತೆ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದೂ
ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಸಾಮಾಯಿಕದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ
ಕಾರ್ಯೋತ್ಸರ್ಗವೆಂದೂ ಹೆಸರು || ೨೦೧ ||

ಸನ್ಯುಗ್ಧಂಡೋ ವಪುಷಃ ಸನ್ಯುಗ್ಧಂಡಸ್ತಥಾ ಚ ವಚನಸ್ಯ |
ಮನಸಃ ಸನ್ಯುಗ್ಧಂಡೋ ಗುಪ್ತೀನಾಂ ತ್ರಿತಯಮವಗಮ್ಯಂ || ೨೦೨ ||

ಸನ್ಯುಗ್ಧಮನಾಗಮನಂ ಸನ್ಯುಗ್ಧಾಷಾ ತಥೈಷಣಾ ಸನ್ಯುಕ್ |
ಸನ್ಯುಗ್ಧಹನಿಕ್ಷೇಪೌ ವ್ಯುತ್ಸರ್ಗಃ ಸನ್ಯುಗಿತಿ ಸಮಿತಿಃ || ೨೦೩ ||

ಧರ್ಮಃ ಸೇವ್ಯಃ ಕ್ಷಾಂತಿರ್ವ್ಯುದುತ್ಸಮ್ಯಜುತಾ ಚ ಶೌಚಮಥ
ಸತ್ಯಂ |

ಆಕಿಂಚನ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಾಗಶ್ಚ ತಪಶ್ಚ ಸಂಯಮಶ್ಚೇತಿ || ೨೦೪ ||
ಅಧ್ರುವನಶರಣವೇಕತ್ವಮನ್ಯತಾಃ ಶೌಚಮಾಸ್ರವೋ ಜನ್ಮ |

ಲೋಕವ್ಯಪಚೋಧಿಸಂವರನಿರ್ಜರಾಃ ಸತತಮನುಪ್ರೇಕ್ಷಾಃ || ೨೦೫ ||

ಶರೀರವನ್ನೂ ವಚನವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಂಡಿಸುವಿಕೆಯು
ಅಂದರೆ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಕಾಯಗುಪ್ತಿ-ವಚನಗುಪ್ತಿ-ಮನೋಗುಪ್ತಿ
ಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಗುಪ್ತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು || ೨೦೨ ||

ಪ್ರಾಣಿಬಾಧೆಯಾಗದಂತೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಹೋಗುವಿಕೆ ಮತ್ತು
ಬರುವಿಕೆ-ಹಿತಮಿತವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು-ಆಹಾರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿ
ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವಿಕೆ-ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪುಸ್ತಕ ಪಿಂಞ ಮೊದಲಾದ
ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಇರಿಸುವಿಕೆ-ನೆಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವಿಕೆ ಇವೈದು ಈರ್ಯಾ-
ಭಾಷಾ-ವಿಷಣ-ಆದಾನ ನಿಕ್ಷೇಪಣ-ವ್ಯುತ್ಸರ್ಗಗಳೆಂಬ ಸಮಿತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ
|| ೨೦೩ ||

ಉತ್ತಮಕ್ಷಮೆ-ಮೃದುತ್ವ-ಸರಳತೆ-ನಿರ್ಲೋಭತ್ವ-ಸತ್ಯ-ಆಕಿಂಚನ್ಯ
(ನಿಷ್ಪರಿಗ್ರಹತ್ವ)-ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ-ತ್ಯಾಗ-ತಪಸ್ಸು-ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಪ್ರಾಣಿ
ರಕ್ಷಣ ರೂಪವಾದ ಸಂಯಮ ಈ ದಶಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು.
|| ೨೦೪ ||

ಅಧ್ರುವ-ಅಶರಣ-ಏಕತ್ವ-ಅನ್ಯತಾ-ಅಶೌಚ-ಅಸ್ತವ-ಜನ್ಮ (ಸಂಸಾರ)-
ಲೋಕ-ಧರ್ಮ-ಬೋಧಿ-ಸಂವರ-ನಿರ್ಜರಾ ಈ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ

ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ಮೇಘದಂತೆ ಮತ್ತು ಗಿರಿನದೀ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಕ್ಷಣಭಂಗರವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯವಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಜಿಂಕೆಯು ನುರಿಗೆ ಯಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಹಡಗು ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಭವಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಹವೆಂಬ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಗೆ ದೇಹವಳಿದ ಬಳಿಕ ಯಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲವೆಂದು ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಶರಣಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಭವಾಂತರದಿಂದ ಬರುವಾಗಲೂ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಅವುಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನನ್ನಾತ್ಮನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರ ಬಂಧುಗಳಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏಕತ್ವಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಸಂತಾನ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕ್ಷೀರ ನೀರದಂತೆ ಬೆರೆತಿರುವ ದೇಹವೂ ಆತ್ಮನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳೆಂದೂ ದೇಹವು ರೂಪರಸಾದಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಜಡವಸ್ತುವೆಂದೂ ಆತ್ಮನು ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ ಇಂತಹ ದೇಹವೇ ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳು ಹೇಗೆ ತನ್ನವರಾದಾರು? ಎಂದು ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ಯತ್ವಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಈ ದೇಹವು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಸಂಗಂಧ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದುರ್ಗಂಧಾಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕುದೆಂದೂ ನೋಡದ ರೆಕ್ಕೆಯಂತೆ ತೆಳುವಾದ ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳುದಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅಸ್ಥಿ ರಕ್ತ ಮಾಂಸ ಮಲ ಮೂತ್ರ ಕ್ಷೇಷ್ಣಾದ್ಯಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಮಡಕೆಯಂತೆ ಸ್ನಾನಗಂಧಲೇಪನಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂದೂ ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಶುಚಿತ್ವಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಏಕಾಂತ, ವಿಪರೀತ, ವಿನಯ, ಸಂಶಯ, ಅಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ ಐದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಗಳೂ ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮನಸ್ಸು ಏಕದ್ವಿತ್ರಿಚತುಃಸಂಕ್ಷ್ಯಸಂಜ್ಞ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಈ ಹನ್ನೆರಡು, ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಂಜ್ಞಲನ-ಕ್ರೋಧ ಮಾನ ಮಾಯಾ ಲೋಭ ಈ ೧೭ ಕಷಾಯಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ರತಿ ಅರತಿ ಶೋಕ ಭಯ ಜುಗುಪ್ಸಾ ಸ್ತ್ರೀಪುನಂಪುನಸಕರ್ವೇದ ಈ ೯ ನೋಕಷಾಯ

ಗಳು, ಸತ್ಯಮನೋಯೋಗ ಅಸತ್ಯ ಮನೋಯೋಗ ಉಭಯಮನೋಯೋಗ ಅನುಭಯಮನೋಯೋಗ, ಸತ್ಯವಚನಯೋಗ ಅಸತ್ಯವಚನಯೋಗ ಉಭಯ ವಚನಯೋಗ ಅನುಭಯ ವಚನಯೋಗ, ಔದಾರಿಕಕಾಯಯೋಗ ಔದಾರಿಕ ಮಿಶ್ರಕಾಯಯೋಗ ವೈಕ್ರಿಯಿಕ ಕಾಯಯೋಗ ವೈಕ್ರಿಯಿಕ ಮಿಶ್ರಕಾಯ ಯೋಗ ಆಹಾರಕ ಕಾಯಯೋಗ ಆಹಾರಕ ಮಿಶ್ರಕಾಯಯೋಗ ಕಾರ್ಮಣ ಕಾಯಯೋಗ ಈ ಐವತ್ತೇಳು ದ್ವಾರಗಳು ಶುಭವಾದರೆ ಶುಭಾಸ್ತವವೂ ಅಶುಭವಾದರೆ ಅಶುಭಾಸ್ತವವೂ ಆಗುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ರವಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ದ್ರವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಲ ಭವ ಭಾವಗಳೆಂಬ ಸಂಚರಾವರ್ತನರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಬದ್ಧ ಜೀವನು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ನಾನಾ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜನ್ಮ-ಸಂಸಾರಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಲೋಕವು ಅನಂತವಾದ ಆಕಾಶದ ನಟ್ಟಿನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಘನೋದಧಿ ಘನಾನಿಲತನುವಾತಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಘನ ವಾಯುಗಳಿಂದ ಆಸ್ತವೂ ಜೀವ ಪುದ್ಗಲ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ಲೋಕಾಕಾಶ ಕಾಲಗಳೆಂಬ ಷಡ್ಧ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಭರಿತವೂ ಅನಾದ್ಯನಂತವೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವ ಪುರುಷನ ಆಕಾರ ವುಳ್ಳುದೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರಜ್ಜು ಉನ್ನತವೂ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಏಳು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಐದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಜ್ಜು ಅಗಲವೂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಕ್ಕೆ ಏಳು ರಜ್ಜು ದಪ್ಪ-ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಸದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಲೋಕಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಜಿನೇಶ್ವರನಿಂದ ಪ್ರತಿವಾದಿತವೂ ಅನಾದಿನಿಧನವೂ ಅಹಿಂಸಾದಿ ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವೂ ಆತ್ಮೋ ಧಾರಕವೂ ಆದ ವೃಷ-ಧರ್ಮದ ಅಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಜೀವನು ಭವಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದುಸ್ಸಹ ದುಃಖಭಾಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಸದೇಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಈ ಘೋರ ದುಃಖರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ನಿಗೋದದಿಂದ ಹೊರಟು ತ್ರಸಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವನಾಗಿ ಜನಿಸುವುದೂ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋದ ರತ್ನದ ಚೂರು ದೊರೆಯುವುದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುವಂತೆ, ಬಹು ದುರ್ಲಭವಾದುದೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಜನಿಸುವುದು, ಸಕಲ ಗುಣ

ಪುತ್ರೈಷ್ಟಾ ಹಿಮನುಷ್ಠಂ ನಗ್ನತ್ವಂ ಯಾಚನಾರತಿಲಾಭಃ |

ದಂಶೋ ನುಶಕಾದೀನಾಮಾಕ್ರೋಶೋ ವ್ಯಾಧಿದುಃಖ-

ಮಂಗಳಮಾಲಂ || ೨೦೬ ||

ಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯು ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುವಂತೆ, ಬಹು ದುರ್ಲಭವಾದುದೆಂದೂ ಮನುಷ್ಯ ಭವದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮಕುಲ ಉತ್ತಮ ದೇಶಾದಿಗಳು ಪೂರ್ಣವೆಂದಿ ಯತ್ತ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿ ರತ್ನತ್ರಯ ರೂಪವಾದ ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮ ಸಮಾಧಿ ಮರಣ ಇವುಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ದುರ್ಲಭವೆಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೋಧಿ ದುರ್ಲಭಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಅಹಿಂಸಾದಿ ಸಂಚ ಮಹಾವ್ರತಗಳಿಂದಲೂ ಈರ್ಯಾಸಮಿತಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಸಮಿತಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಗುಪ್ತಿ ವಚನಗುಪ್ತಿ ಕಾಯಗುಪ್ತಿಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಗುಪ್ತಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾದಿ ದಶಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಅಧ್ಯವಾದಿ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ಷುಪ್ತಿಪಾಸಾದಿ ದ್ವಾವಿಂಶತಿ ಪರೀಷಹಜಯ ದಿಂದಲೂ ಅಸ್ತನ ನಿರೋಧ ರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಸಂವರೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂವರಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮದಿ ಅವಧಿಯು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಅದು ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬದ್ಧಾತ್ಮನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗುವುದು ಸವಿಪಾಕ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆಂದೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯಾ ಪರೀ ಷಹಜಯ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳ ಸಹನದ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಅವಧಿಯು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಕರ್ಮವು ಆತ್ಮನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗುವುದು ಅವಿಪಾಕ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆಂದೂ ಪದೇ ಪದೇ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಜರಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕೋಕ್ತ ಕ್ರಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಗಳ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಕ್ರಮವು ಸ್ವಲ್ಪ ನ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು || ೨೦೫ ||

ಸಂಕ್ಷೇಪರಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಸಂಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಂಸಾರ ಭೀತಿಯಿಂದಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಭವಿಸುವ ೧. ಹಸಿವೆಯ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೨. ಬಾಯಾರಿಕೆಯ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೩. ಚಳಿಯ

ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ತೃಣಾದೀನಾಮಜ್ಜಾನಮದರ್ಶನಂ ತಥಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ |

ಸತ್ಕಾರಪುರಸ್ಕಾರಃ ಶಯ್ಯಾ ಚರ್ಯಾ ವಧೋ ನಿಷದ್ಯಾ

ಸ್ತ್ರೀ || ೨೦೭ ||

ದ್ವಾವಿಂಶತಿರಸ್ಯೇತೇ ಪರಿಷೋಧವ್ಯಾಃ ಪರೀಷಹಾಃ ಸತತಂ |

ಸಂಕ್ಷೇಪಮುಕ್ತಮನಸಾ ಸಂಕ್ಷೇಪನಿಮಿತ್ತಭೀತೇನ

|| ೨೦೮ || ವಿಶೇಷಕಂ ||

ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೪. ಸೆಕೆಯ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೫. ನಗ್ನತೆಯ ಬಾಧೆ ಯನ್ನೂ, ೬. ಯಾಚನೆಯ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೭. ಭೋಗೋಪಭೋಗ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಡದೆ ಸಮಾನಭಾವವನ್ನು ಧರಿಸುವುದೆಂಬ ಅಪ್ರೀತಿ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೮. ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಆಹಾರವು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಆ ದಿನಸ ಅಲಾಭ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೯. ಸೊಳ್ಳೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಕಡಿತದ ಬಾಧೆ ಯನ್ನೂ, ೧೦. ಅನ್ಯರು ನಿಂದಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೧. ವ್ಯಾಧಿ ದುಃಖದಿಂದಂಟಾಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೨. ಕೊಳೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದಂಟಾಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೩. ಹುಲ್ಲು ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಂಟಾಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೪. ಬಹುಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ದರೂ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೫. ಬಹು ಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ತಪೋತಿಶಯವನ್ನು ಕಾಣದಿರುವುದರಿಂದಂ ಟಾಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೬. ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ ಅಹಂಕಾರ ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರಜ್ಞಾಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೭. ಸತ್ಕಾರ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ ವಿಷಾದಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೮. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವಾಗ ಸಂಭವಿಸುವ ಶಯ್ಯಾ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೧೯. ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಸಂಭವಿ ಸುವ ಗಮನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೨೦. ದುರ್ಜನರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ವಧ ಬಂಧನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೨೧. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು ವಾಗ ಸಂಭವಿಸುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ೨೨. ಸ್ತ್ರೀಯು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಂಟಾ ಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ ಸಹಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ದ್ವಾವಿಂಶತಿ ಪರೀಷಹಜಯ ವೆಂದು ಹೆಸರು. || ೨೦೬-೨೦೮ ||

ಇತಿ ರತ್ನತ್ರಯನೇತತ್ಪ್ರತಿಸಮಯಂ ವಿಕಲಮುಪಿ ಗೃಹಸ್ಥೇನ |
 ಪರಿಪಾಲನೀಯಮನಿಶಂ ನಿರತ್ಯಯಾಂ ಮುಕ್ತಿನುಭಿಲಷತಾ || ೨೦೯ ||
 ಬದ್ಧೋದ್ಯಮೇನ ನಿತ್ಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸಮಯಂ ಚ ಬೋಧಿಲಾಭಸ್ಯ |
 ಪದಮನಲಂಬ್ಯ ಮುನೀನಾಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಪದಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ

|| ೨೧೦ ||

ಅಸಮಗ್ರಂ ಭಾವಯತೋ ರತ್ನತ್ರಯಮಸ್ತಿ ಕರ್ಮಬಂಧೋ ಯಃ |
 ಸ ವಿಪಕ್ಷ್ಯತೋಽನಶ್ಯಂ ನೋಕ್ಷೋಪಾಯೋ ನ

ಬಂಧನೋಪಾಯಃ || ೨೧೧ ||

ಯೇನಾಂಶೇನ ಸುದೃಷ್ಟಿಸ್ತೇನಾಂಶೇನಾಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ನಾಸ್ತಿ |
 ಯೇನಾಂಶೇನ ತು ರಾಗಸ್ತೇನಾಂಶೇನಾಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ಭವತಿ || ೨೧೨ ||

ಎಂದೂ ನಾಶವಾಗದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವ ಗೃಹಸ್ಥನು ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರರೂಪವಾದ ಸಕಲ (ಸಂಪೂರ್ಣ) ಮತ್ತು ವಿಕಲ (ಅಸಂಪೂರ್ಣ) ರತ್ನತ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನಾದರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಸಕಲ ರತ್ನತ್ರಯವು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ವಿಕಲ ರತ್ನತ್ರಯವು ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ಗೃಹಸ್ಥ ಶ್ರಾವಕರು ವಿಕಲ ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಬಳಕೆ ಸಕಲ ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಭಾವವು || ೨೦೯ ||

ಯಾವಾಗಲೂ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಮೋಕ್ಷಾಭಿಲಾಷಿಯಾದ ಗೃಹಸ್ಥ-ಶ್ರಾವಕನು ರತ್ನತ್ರಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾದಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪಡೆದು ಬಳಕೆ ಮುನಿಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು || ೨೧೦ ||

ಸಂಪೂರ್ಣವಲ್ಲದ (ವಿಕಲ) ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವ ಶುಭ ಕರ್ಮದ ಬಂಧನವಾಗುವುದೋ ಅದು ರಾಗಮಿಶ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ || ೨೧೧ ||

ಯೇನಾಂಶೇನ ಜ್ಞಾನಂ ತೇನಾಂಶೇನಾಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ನಾಸ್ತಿ |
 ಯೇನಾಂಶೇನ ತು ರಾಗಸ್ತೇನಾಂಶೇನಾಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ಭವತಿ || ೨೧೩ ||
 ಯೇನಾಂಶೇನ ಚರಿತ್ರಂ ತೇನಾಂಶೇನಾಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ನಾಸ್ತಿ |
 ಯೇನಾಂಶೇನ ತು ರಾಗಸ್ತೇನಾಂಶೇನಾಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ಭವತಿ || ೨೧೪ || ವಿಶೇಷಕಂ ||

ಯೋಗಾತ್ಪ್ರದೇಶಬಂಧಃ ಸ್ಥಿತಿಬಂಧೋ ಭವತಿ ಯಃ ಕಷಾಯಾತ್ಪು |
 ದರ್ಶನಬೋಧಚರಿತ್ರಂ ನ ಯೋಗರೂಪಂ ಕಷಾಯರೂಪಂ ಚ || ೨೧೫ ||

ಈ ಬದ್ಧಾತ್ಮನು ಯಾವ ಅಂಶದಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಾನೋ ಆ ಅಂಶದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವ ಅಂಶದಿಂದ ಇವನಲ್ಲಿ ರಾಗವಿದೆಯೋ ಆ ಅಂಶದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಅಂಶದಿಂದ ಇವನಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವಿದೆಯೋ ಆ ಅಂಶದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವ ಅಂಶದಿಂದ ರಾಗವಿದೆಯೋ ಆ ಅಂಶದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಅಂಶದಿಂದ ಇವನಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರವಿದೆಯೋ ಆ ಅಂಶದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವ ಅಂಶದಿಂದ ರಾಗವಿದೆಯೋ ಆ ಅಂಶದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಬದ್ಧಾತ್ಮನಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನತ್ರಯವು ರಾಗಮಿಶ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ರತ್ನತ್ರಯವಿರುವ ಭಾಗದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ರಾಗವಿರುವ ಭಾಗದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧನವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಭಾವವು || ೨೧೨-೨೧೪ ||

ಮನೋ ವಚನ ಕಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶ ಚಲನೆಗೆ ಯೋಗವೆಂದು ಹೆಸರು. ಮೂಲ ಕರ್ಮಗಳು ಜ್ಞಾನಾವರಣ-ದರ್ಶನಾವರಣ-ವೇದನೀಯ-ಮೋಹನೀಯ ಆಯುಷ್ಯ-ನಾಮ-ಗೋತ್ರ-ಅಂತರಾಯಗಳೆಂದು ಎಂಟು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕರ್ಮಗಳ ಪುಧ್ಗಲಾಣುಗಳು ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನೂ ನೀರನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿದಂತೆ, ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂಧನೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಪ್ರಕೃತಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಅನುಭಾಗ ಪ್ರದೇಶಬಂಧ ಭೇದದಿಂದ

೭೬

ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯಪಾಯಃ

ದರ್ಶನನಾತ್ಮವಿನಿಶ್ಚಿತಿರಾತ್ಮಪರಿಜ್ಞಾನಮಿಸ್ಯತೇ ಜೋಧಃ |
 ಸ್ಥಿತಿರಾತ್ಮನಿ ಚಾರಿತ್ರಂ ಕುತ ಏತೇಭ್ಯೋ ಭವತಿ ಬಂಧಃ || ೨೧೬ ||
 ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಚರಿತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ತೀರ್ಥಕರಾಹಾರಕರ್ಮಣೋ ಬಂಧಃ |
 ಯೋಪ್ಯುಪದಿಷ್ಯಃ ಸಮಯೇ ನ ನಯವಿದಾಂ ಸೋಽಪಿ
 ದೋಷಾಯ || ೨೧೭ ||

ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದೂ ಕಾಲಪರಿ
 ಮಿತಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂದೂ ಫಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ಅನುಭಾಗವೆಂದೂ ಕರ್ಮಾಣುವಿಗೆ
 ಪ್ರದೇಶವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶಬಂಧ ಮತ್ತು
 ಪ್ರಕೃತಿಬಂಧಗಳು ಯೋಗದಿಂದಲೂ ಸ್ಥಿತಿಬಂಧ ಮತ್ತು ಅನುಭಾಗ ಬಂಧ
 ಗಳು ಕ್ರೋಧಾದಿ ಕಷಾಯದಿಂದಲೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನಜ್ಞಾನ
 ಚಾರಿತ್ರರೂಪವಾದ ರತ್ನತ್ರಯವು ಯೋಗರೂಪವೂ ಅಲ್ಲ; ಕಷಾಯರೂಪವೂ
 ಅಲ್ಲ. ಬಂಧಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು || ೨೧೫ ||

ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ವಿನಿಶ್ಚಯವು-ನಂಬಿಕೆಯು ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನವಾಗಿದೆ.
 ಆತ್ಮನ ಪರಿಜ್ಞಾನವು ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿರುವಿಕೆಯು
 ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರರೂಪವಾದ
 ರತ್ನತ್ರಯದಿಂದ ಹೇಗೆ ಕರ್ಮಬಂಧವಾಗುವುದು? ಆತ್ಮನಿಂದ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿ
 ರುವ ರತ್ನತ್ರಯದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು || ೨೧೬ ||

ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರಗಳಿಂದ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಂಧವೂ
 ಆಹಾರ ಕರ್ಮದ ಬಂಧವೂ ಆಗುವುವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು
 ನಯಜ್ಞಾನಿಗಳು ದೋಷವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
 ಗಳು ಯೋಗಕಷಾಯಗಳೆಂದೂ ಭೂತಾರ್ಥ ನಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ವೀತರಾಗ
 ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನ ಚಾರಿತ್ರಗಳು, ಕರ್ಮಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲವೆಂದೂ ಭಾವವು
 || ೨೧೭ ||

ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನವೂ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರವೂ ಇದ್ದರೆ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪ್ರಕೃತಿಗೂ
 ಆಹಾರಕ ಪ್ರಕೃತಿಗೂ ಬಂಧ ಕಾರಣಗಳಾದ ಯೋಗ ಕಷಾಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಸತಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಚರಿತ್ರೇ ತೀರ್ಥಕರಾಹಾರಬಂಧಕಾ ಭವತಃ |
 ಯೋಗಕಷಾಯೌ ನಾಸತಿ ತತ್ಪನ್ನರಸ್ಮಿನ್ನುದಾಸೀನಂ || ೨೧೮ ||
 ನನು ಕಥನೇವಂ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ ದೇವಾಯುಃ ಪ್ರಭೃತಿಸತ್ಪ್ರಕೃತಿಬಂಧಃ |
 ಸಕಲಜನಸುಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ರತ್ನತ್ರಯಧಾರಿಣಾಂ
 ಮುನಿವರಾಣಾಂ || ೨೧೯ ||
 ರತ್ನತ್ರಯಮಿಹ ಹೇತುರ್ನಿರ್ವಾಣಸ್ಯೈವ ಭವತಿ ನಾನ್ಯಸ್ಯ |
 ಆಸ್ರವತಿ ಯತ್ತು ಪುಣ್ಯಂ ಶುಭೋಪಯೋಗೋಽಯಂ-
 ಮಪರಾಧಃ || ೨೨೦ ||

ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನವೂ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಯೋಗಕಷಾಯಗಳು
 ಬಂಧಕಾರಣಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರಗಳು ತೀರ್ಥಂಕ
 ರಾಹಾರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನಕಾರಣಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು
 ಭಾವವು || ೨೧೮ ||

ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರ-ರತ್ನತ್ರಯಧಾರಕರಾದ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ
 ರಿಗೆ ಸಕಲಜನಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವಾಯುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಶುಭಕರ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿ
 ಗಳ ಬಂಧಕ್ಕೆ ರತ್ನತ್ರಯವು ಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಾವುದು ಕಾರಣ ?
 || ೨೧೯ ||

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರತ್ನತ್ರಯವು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ-ಇತರ
 ಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯಸ್ತವವಾಗುವುದೋ
 ಇದು ಶುಭೋಪಯೋಗದ ಅಪರಾಧವಾಗಿದೆ. ರತ್ನತ್ರಯಾರಾಧಕರ ಮನೋ
 ವಾಕ್ಯಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಶುಭವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ದೇವಾಯುಷ್ಯ
 ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ರತ್ನತ್ರಯದಿಂದಲೂ
 ವೆಂದು ಭಾವವು || ೨೨೦ ||

ದಹನ ಕಾರ್ಯವು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿರುವುದಾದರೂ ತುಪ್ಪಕ್ಕೂ ಬೆಂಕಿಗೂ
 ಸಂಯೋಗ ಸಂಬಂಧವಾದಾಗ ತುಪ್ಪವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದಹಿಸಿತೆಂದು
 ಹೇಳುವ ರೂಢಿ ಇರುವಂತೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯ

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಮವಾಯಾದತ್ಯಂತವಿರುದ್ಧಕಾರ್ಯಯೋರಪಿ ಹಿ |
 ಇಹ ದಹತಿ ಘೃತಮಿತಿ ಯಥಾ ವ್ಯವಹಾರಸ್ತಾದ್ಯಶೋಪಿ
 ರೂಢಿನಿತಿಃ || ೨೨೧ ||

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಬೋಧಚಾರಿತ್ರಲಕ್ಷಣೋ ನೋಕ್ಷನುರ್ಗ ಇತ್ಯೇಷಃ |
 ಮುಖ್ಯೋಪಚಾರರೂಪಃ ಸ್ತ್ರಾಪಯತಿ ಪರಂ ಪದಂ
 ಪುರುಷಂ || ೨೨೨ ||

ವುಳ್ಳ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದರೆ ಒಂದರ ಗುಣವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸುವ ರೂಢಿಯಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಶುಭೋಪಯೋಗವು ಪುಣ್ಯಬಂಧಕ್ಕೂ ರತ್ನತ್ರಯವು ಮುಕ್ತಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗ ರತ್ನತ್ರಯದಿಂದ ಪುಣ್ಯಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುವ ರೂಢಿಯಿದೆ. ತತ್ತ್ವದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಶುಭೋಪಯೋಗವು ಪುಣ್ಯಬಂಧಕ್ಕೂ ರತ್ನತ್ರಯವು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು || ೨೨೧ ||

ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯ ವ್ಯವಹಾರರೂಪವಾದ ಈ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಮೋಕ್ಷನುರ್ಗವು ಆತ್ಮನನ್ನು ಪರಮಪದವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತದೆ. ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಶ್ರದ್ಧಾನರೂಪವಾದ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರವು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದು ಇಷ್ಟಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಪಥಿಕನಂತೆ, ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕುದೆಂದೂ ರತ್ನತ್ರಯರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನೇ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗದೆ ಇಷ್ಟಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಪಥಿಕನಂತೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕವನೆಂದೂ ಅಂತಹ ಆತ್ಮನಿಗೇ ನಿಶ್ಚಯ ರತ್ನತ್ರಯವೆಂದೂ ಹೆಸರು || ೨೨೨ ||

ಕರ್ಮಲೇಪರಹಿತನೂ ತನ್ನ ಅನಂತದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಾಗಿರುವವನೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲದವನೂ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಲನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಆಕಾಶದಂತೆ ಪರಮಪದವಾದ ಲೋಕಾಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ-ಮುಂದೆ ಅನಂತಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿರು

ನಿತ್ಯಮಪಿ ನಿರುಪಲೇಪಃ ಸ್ವರೂಪಸಮನಸ್ಥಿ ತೋ ನಿರುಪಘಾತಃ |
 ಗಗನಮಿವ ಪರಮಪುರುಷಃ ಪರಮಪದೇ ಸ್ಫುರತಿ
 ವಿಶದತಮಃ || ೨೨೩ ||

ಕೃತಕೃತ್ಯಃ ಪರಮಪದೇ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸಕಲವಿಷಯವಿಷಯಾತ್ಮಾ |
 ಪರಮಾನಂದನಿಮಗ್ನೋ ಜ್ಞಾನಮಯೋ ನಂದತಿ ಸದೈವ || ೨೨೪ ||

ಏಕೇನಾಕರ್ಷಂತೀ ಶ್ಲಥಯಂತೀ ವಸ್ತುತತ್ತ್ವಮಿತರೇಣ |
 ಅಂತೇನ ಜಯತಿ ಜೈನೀ ನೀತಿರ್ಮಂಥಾನನೇತ್ರಮಿವ
 ಗೋಪೀ || ೨೨೫ ||

ತ್ತಾನೆ. ರಜೋಯುಕ್ತವಲ್ಲದೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಪರಪದಾರ್ಥದ ಬಾಧೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದಿರುವುದೂ ಬಹು ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ಆಕಾಶದಂತೆ, ಕರ್ಮವರಣರಹಿತನೂ ಅನಂತ ದರ್ಶನಾದಿ ಗುಣಯುಕ್ತನೂ ನಿರ್ಮಲನೂ ಸ್ವಪರ ಬಾಧಾರಹಿತನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಮಪದವಾದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಂತಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವವು || ೨೨೩ ||

ಕೃತಕೃತ್ಯನೂ ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಕರಣವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯುವವನೂ ಪರಮಾನಂದಮಯನೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಲೋಕಾಗ್ರವಾದ ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯೇ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವೂ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವೂ ಆಗಿರುವುದೆಂದು ಮುಖ್ಯ ಭಾವವು || ೨೨೪ ||

ಮಂತುವನ್ನು ಎಳೆಯುವ ಗೋಪಿಯಂತೆ ಜಿನೇಶ್ವರರ ಸ್ಯಾಧ್ಯಾದರೂಪವಾದ ವ್ಯವಹಾರ ನಿಶ್ಚಯ ನೀತಿಯು ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ-ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವುದೂ ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ-ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಡಿಲಿಸುವುದೂ ಕೊನೆಯದಾದ ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮಾವಸ್ಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಜಯಶೀಲವಾಗಿರುವುದೂ ಆಗಿದೆ. ಮೊಸರನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಗೋಪಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯು ಅಭೀಷ್ಟವಾಗಿರುವಂತೆ ಭೇದ

ವರ್ಣೈಃ ಕೃತಾನಿ ಚಿತ್ರೈಃ ಪದಾನಿ ತು ಪದೈಃ ಕೃತಾನಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ |
ವಾಕ್ಯೈಃ ಕೃತಂ ಪವಿತ್ರಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಿದಂ ನ ಪುನಃಸ್ಮಾಭಿಃ || ೨೨೬ ||

ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಅಂತರಾತ್ಮನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಅಭಿಷ್ಠವಾಗಿರುವುದೆಂದು
ಮುಖ್ಯಭಾವವು || ೨೨೫ ||

ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಸಮೂಹವಾದ
ಪದಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳಿಂದಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವು
ರಚಿತವಾದುದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಿಂದಲ್ಲ. ಪೌದ್ಗಲಿಕವಾದ ಅಕಾರಾದ್ಯಕ್ಷರಗಳು
ದ್ರವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಅನಾದಿ ನಿಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಂದಾದ ಪದ
ಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳಿಂದಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವು ರಚಿತವಾದುದು
ದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮಿಂದಲ್ಲವೆಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ತಮ್ಮ ಔದ್ಧತ್ಯ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ
ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವವು || ೨೨೬ ||

ಗ್ರಂಥವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು

ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೃತಿಯ ಹೆಸರು	ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು
26.	ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಕೌಮುದಿ (184)	1937, 1970
27.	ಇಷ್ಟೋಪದೇಶ (52)	1938
28.	ಧರ್ಮಪರೀಕ್ಷಾ ಸುವಾದ (228)	1938
29.	ನಿತ್ಯಸುಖದ ಮತ್ತು ಉಪಸರ್ಗ ನಿವಾರಣದ ನೋಟಿಯ ಕಥೆ (32)	1938
30.	ನಿರ್ಮಲಿಖಿಸ್ತಮಿಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿ ವಿಧಾನದ ನೋಟಿಯ ಕಥೆ (30)	1938
31.	ಶ್ರೀ ಗೋಮುಖೇಶ್ವರ ಚರಿತ (28)	1940, 1981
32.	ಸುಕುಸಾರ ಚರಿತಾದಿ ಸಂಗ್ರಹ (55)	1932, 1942
33.	ಸ್ವಪ್ನಾ ಪಠಿ (ಭಾವಾರ್ಥ) (12)	1942
34.	ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ ಸ್ತೋತ್ರ, (22)	1942
35.	ತತ್ವಾರ್ಥ ಸೂತ್ರ (ಸಂಸ್ಕೃತ) (314)	1944
36.	ರತ್ನ ಕರಂಡಕ ಶ್ರಾವಣಾಚಾರ	—
37.	ನಾರೀ-ಕರ-ದರ್ಪಣ (32)	1943
38.	ಜೈನಧರ್ಮದ ಸನಾತನತ್ವ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ (22)	1948
39.	ಸಜ್ಜನಚಿತ್ತವಲ್ಲಭಃ (20)	1948
40.	ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿ ಪಾಯಃ (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು) (63)	1945, 1946, 1948
41.	ಸಪ್ತ ಪರಮಸ್ಥಾನಗಳು (34)	1949
42.	ದಶಲಕ್ಷಣ ಧರ್ಮಗಳು (44)	1949
43.	ಜೈನವೇದ ಮತ್ತು ಶ್ರುತಪಂಚಮಿ (36)	1950
44.	ಯೋಗಾಮೃತಶತಕಂ (48)	1950, 1951
45.	ತತ್ವರತ್ನ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ (ಮರಣೋತ್ತರ ಪ್ರಕಟಣೆ) (440)	1955
46.	ಪ್ರಮೇಯ ರತ್ನಾಲಂಕಾರ (ಸಂಸ್ಕೃತ) (240)	1948
47.	ಸ್ವರೂಪಸಂಬೋಧನ ಪಂಚನಿಶತಿ	1937
48.	ಶ್ರೀ ಬಾಹುಬಲಿಸ್ತಾಮಿ ಚರಿತೆ, (22)	1951
49.	ಜೈನದರ್ಶನ	1926
50.	ಜೈನನಿತ್ಯವಿಧಿಮುಕ್ತಾವಲೀ (53)	1916

ಪಂಡಿತರತ್ನ ಎತೂರು ಶಾಂತಿರಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು

ಜನನ : 1888

ಮರಣ : 1952

ಎತೂರು ಶಾಂತಿರಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಆದರ್ಶ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷ, ಸದಾ ಚಾರ ಸಂಪನ್ನ, ನಿಗವಿ, ನಿರಸೂಯ, ಬಹುಭಾಷಾವಿದ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ, ಸರಸ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿ, ಸಮಾಜಸೇವಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಶುದ್ಧ, ನಿರ್ಮಲ, ಪವಿತ್ರರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದವರು. ಹೆಸರಿಗಾಗಿ, ಹಣಕ್ಕಾಗಿ, ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ ಬಾಳಿದವರಲ್ಲ. ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೊಂದೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟು ದುಡಿದವರು, ಗುರಿಯತ್ತ ನಡೆದವರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಶಾಲವಾದದ್ದು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಅಪಾರವಾದುದು, ಅತಿಶಯವಾದುದು. ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಆಚಾರ, ಪೂಜಾಸಾಠ, ಸಾಹಿತ್ಯ—ಹೀಗೆ ಇವರ ಕೃತಿಗಳ ಹರವು, ಇವು ಈಗ ದೊರೆತಿಯಂತೆ 50ಕ್ಕೂ ಮೀರಿವೆ; ಇವರ ಭಾಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು 77ಕ್ಕೂ ಮೀರಿವೆ. ಇವರ ಕೃತಿ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಮೇರು ಕೃತಿ ಆಚಾರ್ಯ ಜನಸೇನ-ಗುಣಭದ್ರರಿಂದ ನಿರಚಿತವಾದ 'ಮಹಾ ಪುರಾಣ', ಇಷ್ಟತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳುಳ್ಳ ಈ ಮೇರುಕೃತಿಯನ್ನು ಸರಳ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಭಾವಾರ್ಥ'ವನ್ನು ಮೂಲದ ಯಾವುದೊಂದು ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಬರೆದು, ಕನ್ನಡದ ಜನತೆಗೆ ನೀಡಿ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಆಕರಗ್ರಂಥ. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಿಯಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಾರಕರಾಗಿ ಅಮೋಘ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು. 'ವಿಶ್ವಬಂಧು' ಹಾಗೂ 'ವಿವೇಕಾಭ್ಯುದಯ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಜನಕರು. ಎತೂರು ಶಾಂತಿರಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ—ಬಹುಶಃ ಏಕೈಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಇವರ ಅಪಾರ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಕೀರ್ತಿಗಾಗಿ ಗುರುಮನೆಗಳಿಂದ ಸಂದ ಗೌರವಗಳಲ್ಲದೆ, ಅರಮನೆಯಿಂದಲೂ ಮೊದಲು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್‌ರೆಂದೂ, ಅನಂತರ ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್‌ರೆಂದೂ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, 'ಪಂಡಿತರತ್ನ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ಪಡೆದು ಸಮಾಜದ ಪ್ರೀತಿ, ಆದರ, ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಹಿರಿಯ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿ.